

Några viktiga och vanliga arbetsrelaterade sjukdomstillstånd man möter i primärvården

Per Gustavsson - KOL

Mihaly Matura - Handeksem

Gunnar Bergström - Psykisk ohälsa

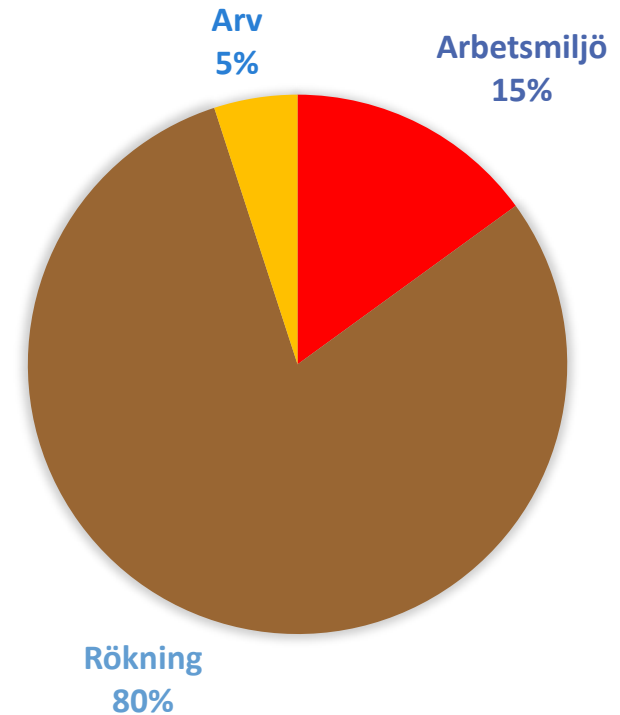
Stockholms Läns Arbetshälsorapport 2016

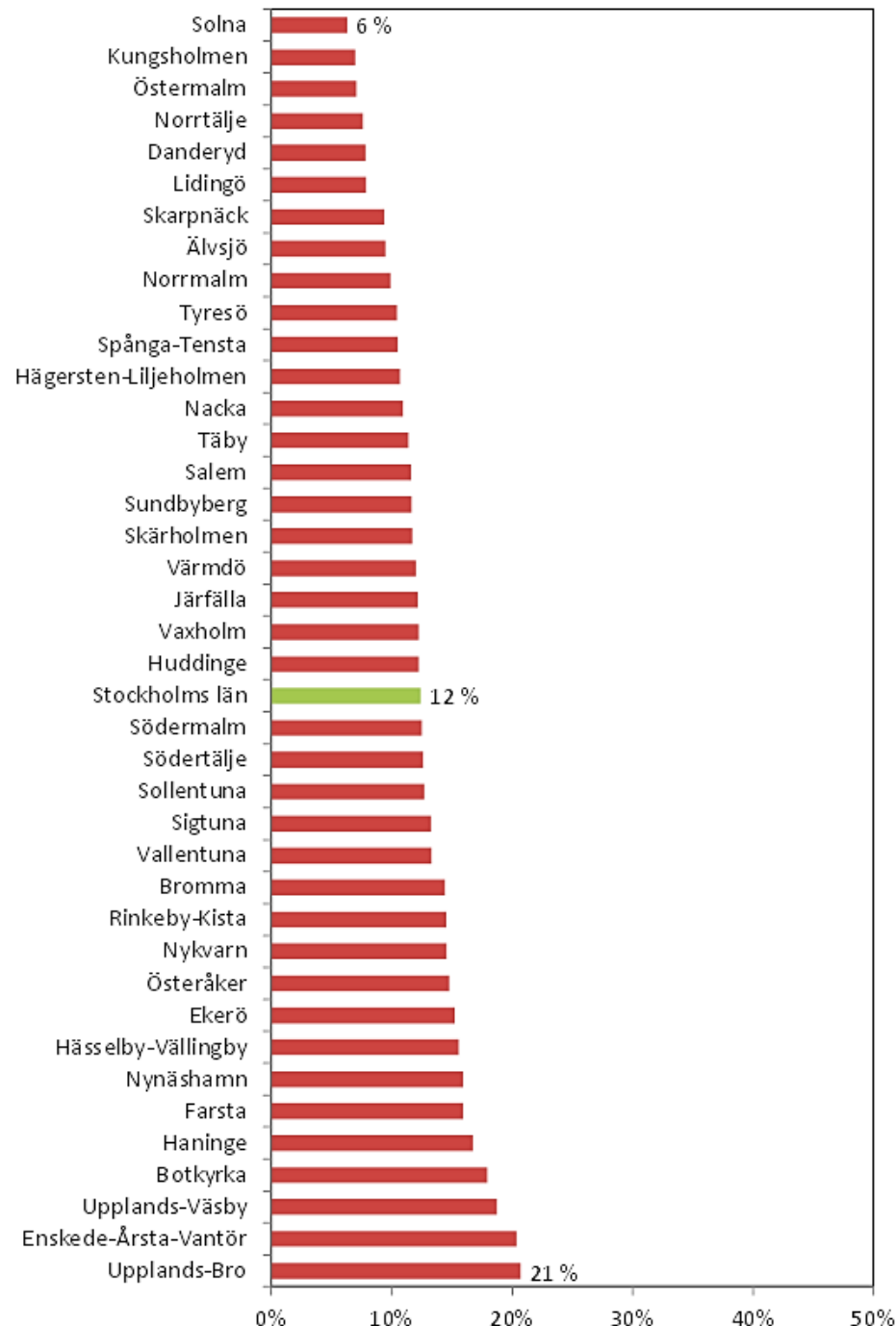
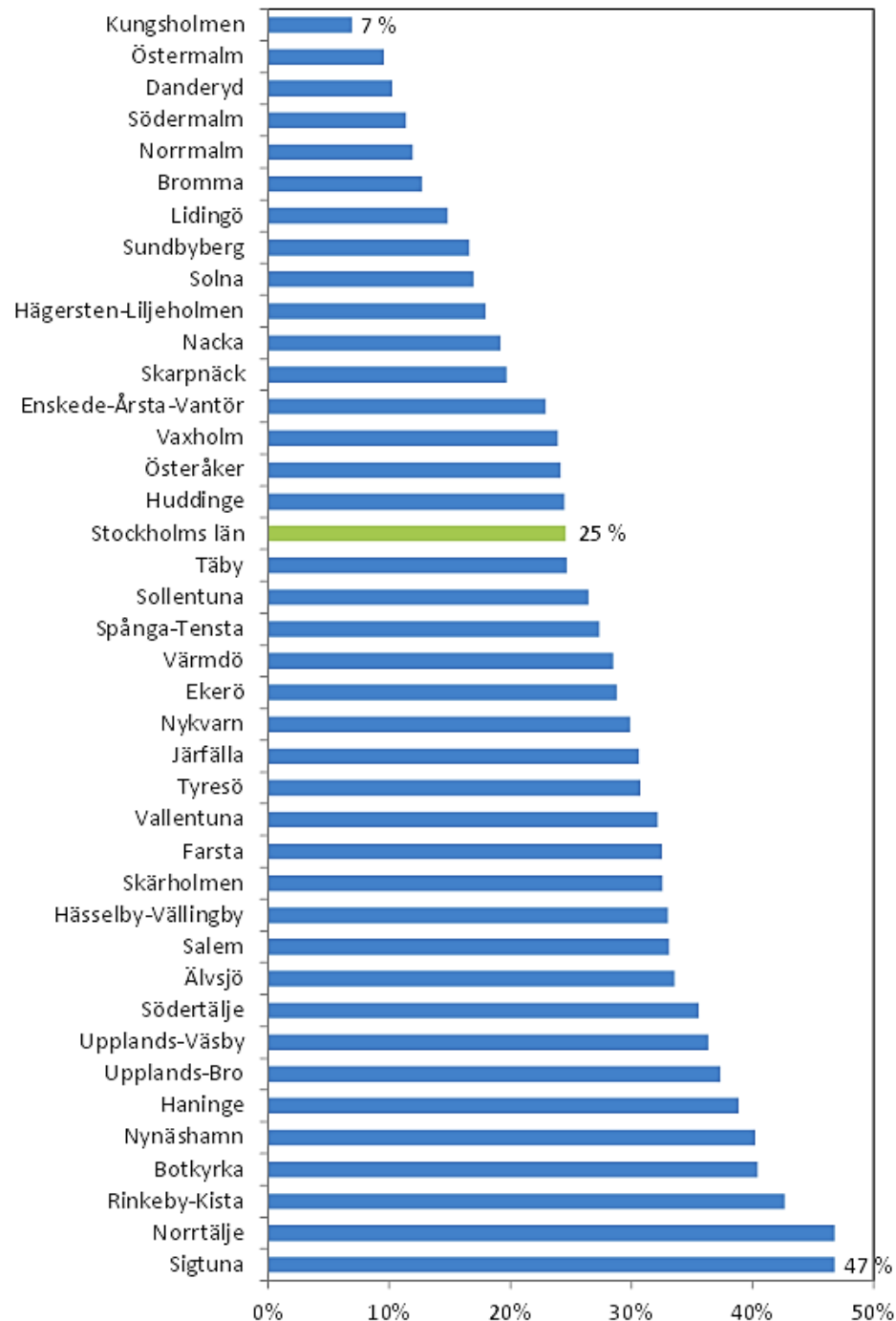
Kroniskt obstruktiv lungsjukdom, KOL

- KOL - kronisk luftvägsobstruktion med nedsatt ventilationsförmåga som kan leda till döden
- Mellan 400 000 och 700 000 personer i Sverige har KOL, 3 000 dödsfall/år
 - Rökning ca 80%
 - Damm, rök och avgaser i arbetet ca 15%
 - Ärftlighet (alfa-1-AT ca 5%)

FÖREBYGGGBAR ANDEL

Andel **män**
och **kvinnor**
utsatta för
damm, rök,
eller avgaser i
arbetet >4t/v

Vilka arbetsexponeringar ger upphov till KOL?

- Damm
 - Oorganiskt damm (stendamm, kvarts mm)
- Förbränningsprodukter
 - Motoravgaser, asfaltrök
- Yrken, ex
 - Byggnadsarbetare, tunnelarbetare, stenkrossarbetare, mekaniker, murare,

Fråga efter var patienten jobbar!

- När är det olämpligt att en KOL-patient försätter i exponerat arbete?
 - Hög pågående exponering? Grad av utveckling av sjukdomen?
- När remittera till CAMM?
 - Arbetsskadeutredning
 - Telefon och e-postkonsultation camm.sll.se
 - VISS – [Arbets- och miljöbetingade sjukdomar - Luftvägsbesvär](#)
- Det går att remittera till företagshälsovården
 - [Remiss på VISS - blanketter](#)

Vad gör vi nu?

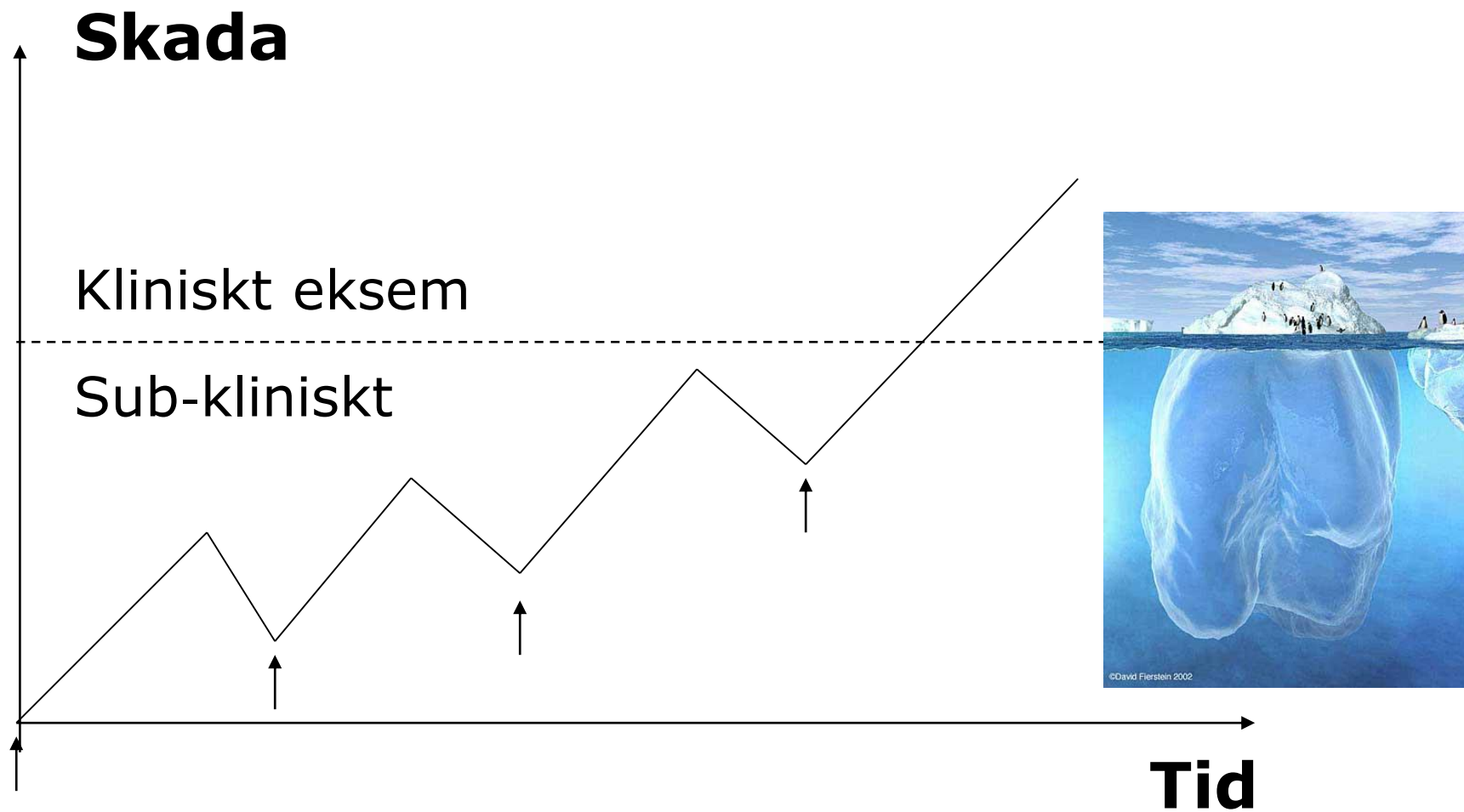
- Processkartan Astma-KOL
- Vi kommer gärna och informerar primärvården
- camm.sll.se

Handeksem

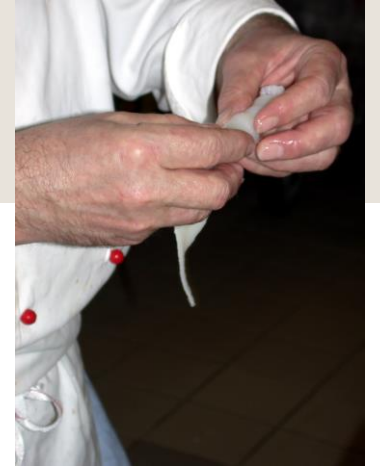
- Folksjukdom – mycket vanligt – 10% årsprevalens i befolkningen
- Kroniskt handeksem
- 750 000 vuxna/år i Sverige, 100 000 SVÅRT handeksem
- 85% av handeksem har orsaks- eller försämringsfaktorer i arbetet och/eller omgivningsmiljön
- Orsakar sjukfrånvaro, sociala och livskvalitetskonsekvenser, arbetsbyte, mycket höga kostnader för samhället

Hur uppkommer eksem? (malten-81)

Handeksem

- Kontakteksem på händerna
 - mycket vanligt med icke-allergisk/traumiterativt eksem (80%)
 - 50% av dess orsakas av våtarbete
 - Vanligt inom vårdyrke, frisörer, kök/restaurang, florist
 - 20% orsakas av kontaktallergi
 - Metaller, parfymämnen, konserveringsmedel, ...yrkesexponering
 - Atopiskt eksem i barndomen – 3-4x högre risk
- Kvinnor dominerar, orsaken är skillnad i exponeringen
- Ofta unga människor som drabbas
- Arbete som orsak ➡ handeksem ➡ konsekvenser i arbete

Vad kan primärvården göra?

- Medelsvårt-svårt handeksem – sjukskrivning upp till 1 månad
- Ofta krävs det längre tid för hudvila - omplacering
- ”remiss” på viss.nu till företagshälsovård
- Rehabkoordinatorer – CAMM ger strukturellt stöd
- Viss.nu - arbetsrelaterade hudbesvär – handeksem
- Faktablad om handeksem, yrkesval vid eksem www.camm.sll.se
- Jobbafrisk.se yrkesvalrådgivning vid eksem – riskyrken och friskyrken

Vem skall remitteras vidare?

- Kroniskt handeksem – ju tidigare omhändertagande desto bättre prognos
- Handeksem som inte läker på/recidiverar efter korrekt behandling
- Svårt handeksem
- Tydlig koppling till skadlig exponering (arbete, fritid, konsumentprodukter)
- Handeksem i yrkesexponeringar, handeksem inom vårddyrken

Behandling och remittering

- **Behandling**
 - Grupp III (stark) kortison, mjukgörare, avlastning
 - Vid akut handeksem kalibad, vid misstanke om sekundär infektion
 - Betnovat med chionoform eller p.o. antibiotika mot Staph. Aureus
- **Med uppgifter om yrke, skadlig exponering, sjukskrivning och tidigare behandling remiss till**
 - Vårdval hud (vanligtvis)
 - Terapieresistenta, svåra fall till hudkliniker vid sjukhus
 - Resurskrävande fall till Hudallergimottagning vid CAMM

Arbetsrelaterad psykisk ohälsa

Belastande och främjande faktorer i arbetet

Belastande faktorer

- Höga krav
- Låg kontroll
- Lågt socialt stöd
- Låg "belöning"
- Osäkerhet i anställning
- Orättvist behandlad
- Mobbning

Främjande faktorer

- Rimliga Krav
- Hög kontroll
- Bra socialt stöd
- Rimlig "belöning"
- Trygghet i anställning
- Rättvist behandlad

- Psykisk ohälsa den vanligaste anledningen till registrerad sjukskrivning i Sverige.
- Cirka 70% som söker hjälp för psykisk ohälsa vänder sig till primärvården.
- Statliga utredningar – primärvården behöver samverkan mer med arbetsplatsen (SOU 2011:15; SOU 2015:21)

- Farmakologiska och psykoterapeutiska insatser kan minska psykiska symtom
- Primärvården har stor vana av att behandla symtom
- Primärvården har liten vana av att samverka med arbetsplatsen (ännu så länge).

När är rätt tid att involvera arbetsplats?

- Antagande: Symtom måste minska eller försvinna innan det är dags att samverka med arbetsplatsen.
 - Hur mycket? Enligt vem?
- Tidigt fokus på arbetsplatsen påskyndar arbetsåtergång väsentligt utan att negativa effekter på symtom uppkommer. (Lagerveld 2012, van der Klink 2003)
- Anställda som avser att återgå i arbete trots symtom har bättre rehabiliteringsutfall (van Oostrom 2010)

I väntan på godot...

Symtomminskning – arbetsgivarkontakt - avstämningsmöte

- Patient väntar på symtomminskning
- Läkare väntar på att patienten ska må bättre och rehab.planera med sin arbetsgivare
- Arbetsgivare väntar på vårdens bedömning
- Försäkringskassa väntar på att vården och arbetsgivaren ska komma med rehab.plan

Konklusion

Vid risk för längre sjukskrivning

- Kontakta arbetsgivaren tidigt i förloppet
- Använd rehabkoordinator
- Aktivera arbetsgivare och patient i problemlösning kring rehabilitering

Detta kan CAMM erbjuda

- Handledning och utbildning om arbetsrelaterad psykisk ohälsa
- Intervention och kortare behandling vid arbetsrelaterad psykisk ohälsa
t ex vid utmattning, mobbning
- Kartläggning av psykosocial arbetsmiljö vid misstänkt arbetsskada
- Kunskap om ospecificerade kroppssyndrom s k miljö känslighet

Lästips

- Insatser via företagshälsovården för att minska eller förebygga psykisk ohälsa. En kartläggning av forskningen. (uppdatering kommer i början av 2018)
 - https://kiedit.ki.se/sites/default/files/insatser_via_fhv_for_att_minska_psykisk_ohalsa_iir-rapport_nr_1.2015.pdf
- Arbetsplatsdialog för arbetsåtergång
 - <http://fhvmetodik.se/metoderarbetsplatsdialog-for-arbetsatergang-ada/>
- Ejeby K, et al. Symptom reduction due to psychosocial interventions is not accompanied by a reduction in sick leave: results from a randomized controlled trial in primary care. Scand J Prim Health Care. 2014;32(2):67-72.
 - <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4075019/pdf/pri-32-67.pdf>
- Arbetshälsorapport. Stockholms län 2016.
 - <http://camm.sll.se/rapporter-och-faktablad/rapporter/arbetshalsorapporter/arbetshalosrapport-2016/>